

2

DEMOGRAFIA I LLAR**RESUM**

Les darreres dades disponibles de població segons el padró (revisió de l'1 de gener de 2008) indiquen que continua el cicle de creixement dels darrers deu anys, el qual es fonamenta bàsicament en la incorporació anual de nous residents procedents de l'estranger. La resta de les components demogràfiques es troben determinades per la intensitat migratòria; de fet, el 2007 la població augmentà en aproximadament 30.000 persones, amb una variació relativa del 4%, una taxa de creixement vegetatiu del 4‰ i una taxa migratòria (balanç) del 28‰. La previsió per als propers anys és una reducció dels fluxos anuals d'immigració i un augment lleu de l'emigració cap a l'estranger.

A començament del 2007, es dugué a terme l'enquesta nacional d'immigració. Entre els aspectes que cal destacar d'aquesta enquesta, sobresurt el fet que en una cinquena part de les llars il·lenques viu algun resident procedent de l'estranger i que el 75% dels immigrants que en el moment de l'enquesta residien a les Illes no pensaven dur-hi la família. Quant als llaços familiars, les tres quartes parts tenen fills, però el 46% no conviu amb ells i, d'aquests, 3 de cada 10 són menors d'edat que resideixen al seu país de naixement. Gairebé en 4 de cada 10 llars en què resideix un immigrant, aquest hi resideix amb la parella i els fills, 3 sense parella i sense fills i gairebé 3 amb parella i sense fills. Les llars amb nuclis familiars monoparentals gairebé suposen el 0,6 del total.

2.1.

LA DINÀMICA DE LA POBLACIÓ

Les dades de la revisió del padró de l'1 de gener de 2008 mostren que continua el cicle de creixement de la població balear dels darrers deu anys: l'any 1998 la població oficial era de 796.483 habitants, mentre que en començar el 2008 arribà als 1.072.844. En termes absoluts, segons aquesta font, la Comunitat Autònoma s'ha incrementat amb 276.361 habitants, amb una variació relativa del 35%, més del doble de la mitjana estatal i set punts per sobre de la comunitat autònoma (Múrcia) que després de les Balears ha experimentat una variació més alta. (Vegeu el quadre III-8.)

No és cap novetat afirmar que aquest augment ha derivat de la intensitat dels fluxos immigratoris procedents de l'estranger que s'han produït en el darrer decenni. La repercussió d'aquest fenomen ha modificat la composició de la població balear, de manera que si el 1998 la població no nascuda a les Illes era el 33%, deu anys després, el 2008, gairebé 5 de cada 10 (46%) residents ha nascut fora de les Balears. Però, a més, si analitzam la diferència entre els nascuts en una altra comunitat autònoma i els nascuts a l'estranger, comprovam variacions molt significatives. Mentre que els primers continuen essent entorn d'una quarta part de

QUADRE III-8. POBLACIÓ SEGONS COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA

	Rev. padró 1998	Rev. del padró 2008	Variació absoluta	Variació relativa (%)
Espanya	39.852.651	46.157.822	6.305.171	15,82%
Andalusia	7.236.459	8.202.220	965.761	13,35%
Aragó	1.183.234	1.326.918	143.684	12,14%
Astúries	1.081.834	1.080.138	-1.696	-0,16%
Illes Balears	796.483	1.072.844	276.361	34,70%
Illes Canàries	1.630.015	2.075.968	445.953	27,36%
Cantàbria	527.137	582.138	55.001	10,43%
Castella i Lleó	2.484.603	2.557.330	72.727	2,93%
Castella-la Manxa	1.716.152	2.043.100	326.948	19,05%
Catalunya	6.147.610	7.364.078	1.216.468	19,79%
Com. Valenciana	4.023.441	5.029.601	1.006.160	25,01%
Extremadura	1.069.419	1.097.744	28.325	2,65%
Galícia	2.724.544	2.784.169	59.625	2,19%
Madrid	5.091.336	6.271.638	1.180.302	23,18%
Múrcia	1.115.068	1.426.109	311.041	27,89%
Navarra	530.819	620.377	89.558	16,87%
País Basc	2.098.628	2.157.112	58.484	2,79%
Rioja	263.644	317.501	53.857	20,43%
Ceuta	72.117	77.389	5.272	7,31%
Melilla	60.108	71.448	11.340	18,87%

Font: INE.

la població —més concretament han passat de ser el 27% al 23%—, els segons n'han triplicat el pes, de manera que el 1998 eren el 7% i el 2008 el 23%. En xifres reals, s'ha passat de comptabilitzar 53.973 residents nascuts a l'estranger el 1998 a 245.442 el 2008, una xifra similar als residents nascuts en una altra comunitat autònoma (247.534). (Vegeu els gràfics A III-1 i A III-2.)

L'estadística de migracions reflecteix evolutivament els increments anuals. Només

en el període 2004-2007 s'han comptabilitzat més de 40.000 immigracions anuals, que es reparteixen entre els procedents d'una altra comunitat autònoma i els de l'estranger, que són superiors. El 2007 es comptabilitzaren prop de 60.000 immigracions, de les quals 26.587 procedien d'una altra comunitat autònoma i 33.345 de l'estranger. Això no obstant, per interpretar correctament aquesta dada i, fins i tot, l'augment de la població, s'ha de tenir en compte que des del 2004 es comptabilitzen com a moviment immigra-

tori procedent de l'estranger les altes per omissió dels estrangers gestionades en el padró que en realitat estan constituïdes per un volum de població que no necessàriament ha arribat a la comunitat autònoma en l'any en què es comptabilitzen sinó que la majoria són residents «invisibles a la xifres oficials» amb anterioritat a aquesta data: només el 2007, de les 33.345 immigracions produïdes procedents de l'estranger, 16.778 foren altes per omissió. En conseqüència, part del creixement anual que s'està detectant en les dades deriva de l'aflorament en el circuit de recompte administratiu d'aquests residents fins aleshores no considerats en les xifres oficials.

Pel que fa a les emigracions, aquesta estadística evidencia un volum de moviments a una altra comunitat autònoma lleugerament menor que l'immigratori, de manera que el saldo és favorable i es produeix un increment reduït de població que en els darrers anys augmenta amb la peculiaritat que una part d'aquests desplaçaments són d'estrangers. En canvi, segons l'estadística esmentada, la migració amb destinació a l'estranger, les dades de la qual no són prou consistents, això no obstant s'incorporen en aquest apartat les baixes per caducitat des de 2006, és molt menor que la immigració, i s'obté un saldo positiu important de més de 20.000, que en bona part determina el creixement anual de la població.

En les projeccions a curt termini per a les Illes Balears (2008-2017) publicades per l'Institut Nacional d'Estadística s'estima que en els propers anys els fluxos immigratoris procedents de l'estranger minva-

ran, fins al punt que per al període 2008-2010 s'ha estimat un flux anual d'aproximadament 25.500 persones, i entre 17.000 i 15.000 persones el 2011, en què es fixa un punt d'inflexió cap a una estabilització de les entrades amb un lleuger ascens fins al 2017, any per al qual s'ha calculat un flux d'unes 17.000 persones. En aquestes projeccions s'estima que les sortides de població per emigració cap a l'estranger tindran un màxim en el període 2008-2009 de prop de 8.000 persones, i posteriorment les sortides baixarien fins a unes 5.000 anuals. Per tant, segons les hipòtesis amb què es treballa, en què s'han previst la situació econòmica i la repercussió de la implantació de normatives legals i d'acords en matèria d'estrangeria amb altres països, en els propers anys es produirà un menor creixement de la població derivada de la reducció dels fluxos immigratoris procedents de l'estranger. Haurem d'esperar a conèixer les dades observades en la realitat per saber en quina mesura aquests factors influiran en la dinàmica de la població.

Les xifres publicades per l'INE tant de les estimacions de la població actual com de les projeccions presenten diferències notables en valors absoluts amb relació a les proporcionades pel padró. Així, el 2008, la diferència és de poc més de 27.000. El padró és una font administrativa que s'aprofita amb finalitats estadístiques però que, malgrat els esforços que s'estan duent a terme per millorar-ne la gestió, presenta una sèrie de deficiències que es tradueixen en el fet que les xifres es disparin. Un dels principals problemes és el que afecta les baixes per canvi de residència a l'estranger, que habitualment no es

QUADRE III-9. INDICADORS REV. DEL PADRÓ 1-1-2008

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	
% població 16 anys	15,95	16,02	16,58	15,24	13,50	
% població 16-64 anys	70,47	69,96	69,96	74,05	73,82	
% població 65 i més anys	13,58	14,03	13,46	10,72	12,68	
Població estrangera / població illa (%)	20,79	20,56	16,39	24,84	30,86	
Població nascuda fora de la CA / població illa (%)	45,95	44,48	41,27	58,28	60,42	
Relació d'homes per cada dona	1,01	1,01	1,01	1,08	1,13	
Índex creixement 2008/2007 (%)	4,09	3,92	2,44	6,25	8,35	
Índex creixement població espanyola (%)	1,11	0,93	0,95	2,44	3,27	
Índex creixement de la població estrangera (%)	17,28	17,38	10,79	19,73	21,79	
Índex creixement de la població nascuda a les Illes Balears (%)	1,25	1,17	0,65	2,66	1,20	
Índex creixement de la població nascuda en una altra CA (%)	0,33	-0,18	0,94	2,05	6,37	
Índex creixement de la població nascuda a l'estranger (%)	16,21	16,28	10,94	18,17	20,50	
Edat mitjana	Total	39,22	39,41	39,04	38,01	39,48
	Homes	38,23	38,30	38,35	37,59	38,94
	Dones	40,22	40,53	39,73	38,45	40,08
Índex d'envelliment (pobl. 65 i més/pobl. <16 anys)*100	Total	85,12	87,57	81,13	70,34	93,93
Índex de dependència* (pobl. <16 + pobl.> 64) / pobl. 16 a 64)* 100	Total	41,91	42,94	42,94	35,05	35,47
Índex de recanvi (Pobl. 60 a 64 / pobl. 20 a 24)* 100	Total	77,70	79,42	79,79	65,54	80,51
Índex de sobreenvelliment (pobl. >84 anys / pobl. >64 anys)* 100	Total	12,35	12,65	11,53	10,56	10,78
	Homes	8,99	9,14	8,98	7,87	8,00
	Dones	14,94	15,31	13,59	12,87	13,28

FONT: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT).

comuniquen a l'ajuntament, cosa que provoca que els saldos migratoris obtinguts a partir d'aquesta font apareguin sobredimensionats. Aquesta desviació s'intenta corregir tant en les estimacions de la població actual com en les projeccions a curt termini, a banda de l'encert que puguin tenir les hipòtesis que s'hagin establert. De fet, les diferències més grans es concentren en les edats adultes i, en especial, en el tram d'edat de 25 a 34 anys. [\(Vegeu el gràfic A III-3.\)](#)

La piràmide de la població actual està determinada per la incorporació d'un nombre important d'efectius als grups d'edat en edat laboral. Així, la distribució de la població segons els grups d'edat relacionats amb l'activitat reflecteixen que gairebé les tres quartes parts de la població tenen entre 16 i 64 anys (71%) i que l'índex de dependència sigui de quatre residents en edat no laboral per cada 10 de 16 a 64 anys. Com ja hem comentat en exercicis anteriors, un dels efectes demogràfics que ha produït la intensitat immigratòria experimentada ha estat el retard en el procés d'envelliment de la població, de manera que les Illes Balears és una de les tres autonomies amb població menys envellida. El 2008 l'edat mitjana de la població era de 39,2, inferior en poc més d'un punt a la mitjana nacional. [\(Vegeu el quadre III-9 i el gràfic A III-4.\)](#)

Un altre efecte, també esmentat en anys anteriors, ha estat la contribució de les mares de nacionalitat estrangera al nombre de naixements que es produeixen a les Illes (més del 20% anual). En les dades del padró, la base de la piràmide dels nascuts a les Balears s'ha eixamplat, i bona part de

la població de menys de 9 anys està constituïda pels fills d'aquestes mares. El creixement vegetatiu de les Illes manté un tendència creixent que es manifesta en l'evolució de les taxes anuals, que el 2007 fou de 4,55 per 1.000; només les comunitats autònomes de Madrid i Múrcia presentaren una taxa superior. [\(Vegeu el gràfic A III-5.\)](#)

A les Illes Balears el 21% dels residents, concretament 223.036 habitants, són estrangers. El 40% té una nacionalitat dels països que integraren la Unió Europea dels 15, principalment alemanys (33.208) i anglesos (22.055); el 3% són d'una nacionalitat de la resta dels països de la UE-25; el 8% són romanesos o búlgars, i la resta d'europaus només suposen el 2% de la població estrangera. Les nacionalitats llatinoamericanes corresponen al 27% dels estrangers; per quantitat, destaquen els equatorians i els argentins. Les nacionalitats africanes tenen un pes del 14%, els marroquins són la meitat dels residents d'aquest continent. Pel que fa a Àsia, amb un pes reduït, presenta un cas digne de destacar: l'evolució dels residents xinesos, el nombre dels quals s'ha incrementat en els darrers anys fins a arribar el 2008 a 3.486 habitants. [\(Vegeu el gràfic A III-6.\)](#)

2.2.

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

En aquest subapartat analitzam la natalitat i la fecunditat, la nupcialitat, la mortalitat i la immigració.

2.2.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les taxes de natalitat del 2007 calculades per l'INE per a les Illes Balears ens donen un valor d'11,59%, similar a la mitjana estatal, que és del 10,98%. Aquesta xifra suposa un descens lleuger de la taxa, que s'equipara a la del 2003. Això no obstant, les dades provisionals del 2008 calculades per l'IBESTAT situen la taxa de les Illes en l'11,8% i, per tant, indiquen un nou repunt de la taxa.

La xifra de naixements a les Illes Balears continua creixent, tot i que recentment la corba d'increment sembla alentir-se, malgrat la revifada mostrada per les dades provisionals del 2008. D'acord amb les dades provisionals de l'Institut Balear d'Estadística, el total de nascuts vius a les Balears va arribar a la xifra de 12.644, que suposa un increment important respecte a l'exercici anterior. En xifres absolutes suposa un increment d'uns 700 naixements més que l'any anterior, de manera que continua la tendència iniciada a mitjan anys noranta, fruit de la coincidència de l'arribada d'un contingent important de dones autòctones a l'edat de maternitat (nascudes a la dècada dels seixanta), i de l'arribada massiva, sobretot a final del segle XX i principi del XXI d'importants contingents de dones immigrants en edat fèrtil i comportaments reproductius proclius a unes taxes elevades de fecunditat.

El model reproductiu que presenten les Illes Balears segueix la tendència global dels països desenvolupats: retard en l'edat de tenir el primer fill, descens en el nombre mitjà de fills per dona i bastants de naixements de mares no casades.

L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys. Així, segons dades de l'evolució d'aquest indicador a l'Europa dels 15, ha augmentat gairebé 2,4 anys entre el 1975 i el 2003, en què se situà en 29,5 anys. Molts de països europeus fins i tot ja superaven els 30 anys de mitjana. D'acord amb les dades de l'INE, tant les Illes Balears com l'Estat espanyol a final dels anys noranta ja superaren aquesta xifra i s'apropen lentament cap a 31 anys de mitjana en el cas de l'Estat espanyol i 30,5 anys a les Illes Balears.

El nombre de fills per dona ens informa de la quantitat de fills que cal esperar que una dona tingui al llarg de la seva vida reproductiva atès el comportament de fecunditat registrat en la societat analitzada. Les dades de l'INE del 2007 ens ofereixen uns valors d'1,406 fills per dona a les Illes Balears i d'1,396 fills per dona de mitjana estatal. Els valors són, per tant, lleugerament superiors a les Illes, però són molt semblants. (Vegeu el quadre III-10.)

Tot i que es troben un poc per sobre de la mitjana, les Illes Balears ocupaven la vuitena posició entre les comunitats autònomes pel que fa al nombre de fills per dona (desena posició si consideram les dades de les ciutats autònomes de Melilla i Ceuta, que presenten les taxes més elevades de l'Estat espanyol). En tot cas, des de començament dels anys vuitanta els valors de fecunditat es troben per sota de l'índex de reemplaçament (2,1 fills per dona, d'acord amb els càlculs establerts per als països desenvolupats).

**QUADRE III-10. INDICADORS BÀSICS DE NATALITAT I FECUNDITAT
A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS**

	Taxes de natalitat		Percentatge de nascuts de mares no casades		Nombre mitjà de fills per dona	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
1975	18,76	18,88	2,03	2,89	2,803	2,843
1976	18,76	18,55	2,16	3,00	2,802	2,786
1977	17,95	16,93	2,32	3,37	2,674	2,528
1978	17,23	15,97	2,50	3,41	2,553	2,367
1979	16,14	15,81	2,80	4,46	2,372	2,317
1980	15,22	15,10	3,93	5,28	2,215	2,187
1981	14,12	14,23	4,42	6,06	2,036	2,045
1982	13,59	13,87	5,12	7,79	1,941	1,990
1983	12,73	13,52	5,21	9,25	1,799	1,930
1984	12,36	13,34	6,76	10,83	1,728	1,896
1985	11,88	13,45	7,97	13,58	1,642	1,898
1986	11,39	13,04	8,01	11,09	1,558	1,826
1987	11,05	12,70	8,27	11,67	1,496	1,751
1988	10,82	12,70	9,12	12,96	1,450	1,719
1989	10,53	12,67	9,35	14,25	1,399	1,679
1990	10,33	12,47	9,61	14,65	1,362	1,622
1991	10,17	12,08	10,01	14,79	1,329	1,556
1992	10,16	11,74	10,52	15,51	1,316	1,503
1993	9,84	10,80	10,75	15,93	1,266	1,372
1994	9,42	10,41	10,76	15,66	1,204	1,313
1995	9,23	10,32	11,09	16,40	1,173	1,291
1996	9,19	10,27	11,68	17,96	1,162	1,273
1997	9,32	10,60	13,12	19,41	1,175	1,302
1998	9,19	10,54	14,51	22,65	1,155	1,283
1999	9,52	10,91	16,30	24,11	1,194	1,313
2000	9,88	11,36	17,74	25,35	1,234	1,351
2001	9,98	11,44	19,73	28,55	1,244	1,353
2002	10,14	11,71	21,78	30,35	1,263	1,382
2003	10,52	11,59	23,41	32,71	1,310	1,369
2004	10,65	11,42	25,08	32,49	1,329	1,354
2005	10,75	11,24	26,57	34,87	1,346	1,342
2006	10,96	11,70	28,38	37,70	1,382	1,407
2007	10,98	11,59	30,24	39,3	1,396	1,406

Font: Institut Nacional d'Estadística.

Encara que ja hem posat en relleu que un dels factors que més destaca en l'evolució recent del nombre de naixements és l'increment registrat, l'anàlisi del lloc de naixement de les mares que tenen fills a les Illes Balears ha esdevingut un dels elements de més interès en els darrers anys. Això és conseqüència de l'augment d'infants nascuts de mares estrangeres al nostre arxipèlag. Evidentment, aquest fet és el reflex d'un altre canvi demogràfic i estructural molt important que estan experimentant

les Balears que és la vinguda massiva de població estrangera, especialment intensa des de mitjan anys noranta. Paral·lelament, es produeix un gran augment dels naixements de mares immigrants, tant pel fet de tractar-se de migracions de tipus econòmic i majoritàriament de població en edat fèrtil, com pel fet que en molts de casos aquesta població conserva inicialment comportaments de fecunditat molt més pro natalistes que els que hi ha actualment a les Illes i als països de l'entorn

QUADRE III-11. NASCUTS DE MARE ESTRANGERA SEGONS COMUNITAT AUTÒNOMA DE LA RESIDÈNCIA DE LA MARE

	Nascuts de mare estrangera				% de nascuts de mare estrangera / total de nascuts a la CA			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Total nacional	62.633	70.259	79.903	93.486	13,78	15,07	16,61	18,98
Andalusia	6.611	7.408	8.719	10.762	7,43	8,07	9,13	11,20
Aragó	1.611	1.890	2.319	2.808	14,06	16,25	18,81	21,84
Astúries	422	506	503	640	5,85	6,76	6,53	8,17
Illes Balears	2.314	2.631	2.998	3.363	21,44	24,08	25,71	28,22
Illes Canàries	2.374	2.882	3.165	3.271	12,36	14,32	15,42	16,57
Cantàbria	347	386	428	599	6,86	7,33	8,37	11,14
Castella i Lleó	1.546	1.851	2.210	2.645	8,18	9,53	11,17	13,17
Castella-la Manxa	2.161	2.427	3.106	3.845	11,68	12,77	15,94	18,42
Catalunya	14.612	16.621	18.616	21.553	18,98	20,84	22,67	25,65
Com. Valenciana	7.664	8.811	10.036	11.798	15,66	17,40	19,01	21,66
Extremadura	496	495	525	606	5,01	4,95	5,11	6,07
Galícia	1.087	1.229	1.250	1.471	5,27	5,83	5,82	6,76
Madrid	13.861	14.701	16.401	19.297	20,08	21,19	22,86	25,67
Múrcia	3.078	3.461	3.856	4.597	18,46	19,97	21,25	
Navarra	943	952	1.188	1.283	14,98	15,48	18,58	19,45
País Basc	1.288	1.528	1.826	2.355	6,58	7,76	9,02	11,44
La Rioja	565	686	766	930	19,22	22,58	25,24	28,42
Ceuta	155	133	145	165	14,61	12,49	10,29	14,52
Melilla	296	333	396	397	29,75	32,91	28,99	35,70

Font: Institut Nacional d'Estadística.

desenvolupat; a aquests factors, també se n'hi podrien afegir d'altres, com ara voler obtenir permisos de residència (immigrant pare/ mare d'espanyol), voler arrelar amb un fill nat a l'àrea d'acollida, constituir una unitat familiar en arribar a les Illes, etc. (Vegeu el quadre III-11.)

El comportament més pro natalista de les dones immigrants s'evidencia en l'estadística de nascuts vius per ordre de naixement quan hi introduïm la variable del lloc de naixement. A partir de 4 i més fills, les dones nascudes a l'estranger superen els naixements de les nascudes a les Illes i a altres comunitats autònomes, cosa que ens indica la magnitud d'aquest compor-

tament reproductiu. Hi va haver 244 dones nascudes a l'estranger que tingueren el seu quart o posterior fill el 2007 a les Balears. Si ens fixam en el grup de naixements de 6 i més, veurem que més del 80% d'aquests naixements es produeix de dones nascudes a l'estranger. Si aquesta anàlisi es du a terme per nacionalitat de la mare, observarem que les dones marroquines adquireixen un enorme protagonisme quant a taxes de fecunditat molt elevades. Com més elevat és l'ordre de naixement i, per tant, més fills ha tingut la dona, més pes presenta el col·lectiu. Així, amb 6 fills suposen el 50% de les mares i amb 7 i més suposen el 70% del total de dones nascudes a l'estranger. (Vegeu el quadre III-12.)

QUADRE III-12. NASCUTS VIUS SEGONS ORDRE DE NAIXEMENT I LLOC DE NAIXEMENT DE LA MARE (2007)

Ordre de naixement del nascut	Lloc de naixement de la mare			
	Total	Illes Balears	Altra CA	Estranger
Total	11.917	6.082	2.200	3.635
01	6.260	3.213	1.181	1.866
02	4.209	2.313	761	1.135
03	1.037	460	187	390
04	260	76	47	137
05	91	17	17	57
06	39	0	6	33
07 i més	21	3	1	17
%/total	100	51,04	18,46	30,50
Percentatge vertical (100%)				
01	52,53	52,83	53,68	51,33
02	35,32	38,03	34,59	31,22
03	8,70	7,56	8,50	10,73
04	2,18	1,25	2,14	3,77
05	0,76	0,28	0,77	1,57
06	0,33	0,00	0,27	0,91
07 i més	0,18	0,05	0,05	0,47

Font: IBESTAT.

La contribució recent de les mares estrangeres al nombre de naixements a les Illes Balears té una incidència important en el comportament i l'evolució de la natalitat. Hem passat de 512 naixements de mares estrangeres el 1996 a gairebé 4.000, segons les dades provisionals calculades per l'IBESTAT per al 2008. Així, els naixements de mares estrangeres s'apropen, cada cop més, a un terç del total, concretament haurien arribat, segons dades provisionals, a un 31,53%, mentre que l'any 1996 aquesta xifra arribava a uns valors inferiors al 6,6%. Respecte a l'any passat, suposa un augment significatiu del pes dels naixements de mare estrangera, amb un valor del 28,22%. (Vegeu el quadre III-13.)

Quant al nombre de naixements de mares fadrines, cal destacar que la proporció de naixements entre mares que no han contractat matrimoni continua augmentant.

Així, mentre que el 1975 només el 2,89% dels naixements eren extramatrimonials, les dades provisionals del 2008 indiquen que aquesta xifra ja ha arribat al 40%.

Una altra característica que voldríem destacar, tot i el poc pes sobre el conjunt de parts, és l'increment dels parts múltiples, important sobretot des de final dels anys noranta. L'any 2007, els parts múltiples suposaren poc més del 2% dels parts registrats a les Illes Balears. El total de parts múltiples foren 241 de dobles i només 5 de triples. Per illes, Mallorca registrà 191 parts dobles i 4 de triples; Menorca, 27 de dobles i 1 de triple, i Eivissa-Formentera registraren 23 parts dobles.

Això no obstant, quan es tracta de magnituds tan reduïdes és freqüent que es produeixin variacions interanuals importants. L'evolució general de les dades de parts

QUADRE III-13. NASCUTS VIUS SEGONS LA NACIONALITAT DE LA MARE. ILLES BALEARS

	1996		1999		2002		2005	
	VA	VR	VA	VR	VA	VR	VA	VR
Nascuts vius a les Illes Balears	7.787	100	8.848	100	10.420	100	10.926	100
Mare espanyola	7.275	93,42	8.021	90,65	8.573	82,27	8.295	75,92
Mare estrangera	512	6,58	827	9,35	1.847	17,73	2.631	24,08
Continent de nacionalitat de la mare estrangera	512	100	827	100	1.847	100	2.631	100
Europa	349	68,16	415	50,18	614	33,24	798	30,33
Àfrica	54	10,55	193	23,34	378	20,47	688	26,15
Amèrica Nord	10	1,95	10	1,21	13	0,70	19	0,72
Amèrica Central	27	5,27	48	5,80	67	3,63	69	2,62
Amèrica Sud	43	8,40	103	12,45	691	37,41	941	35,77
Àsia	26	5,08	56	6,77	80	4,33	113	4,29
Oceania	3	0,59	2	0,24	4	0,22	3	0,11

Continua

QUADRE III-13. NASCUTS VIUS SEGONS LA NACIONALITAT DE LA MARE. ILLES BALEARS

	2006		2007		2008*	
	VA	VR	VA	VR	VA	VR
Nascuts vius a les Illes Balears	11.675	100	11.917	100	12.644	100
Mare espanyola	8.677	74,32	8.554	71,78	8.644	68,36
Mare estrangera	2.998	25,68	3.363	28,22	4.000	31,64
Continent de nacionalitat de la mare estrangera	2.998	100	3.363	100	—	—
Europa	909	30,32	1.009	30,00	—	—
Àfrica	828	27,62	944	28,07	—	—
Amèrica Nord	17	0,57	23	0,68	—	—
Amèrica Central	85	2,84	63	1,87	—	—
Amèrica Sud	1.044	34,82	1.196	35,56	—	—
Àsia	112	3,74	125	3,72	—	—
Oceania	3	0,10	3	0,09	—	—

* Dades provisionals.

Font: IBESTAT- Institut d'Estadística de les Illes Balears.

múltiples confirma la tendència a un creixement rellevant en els parts amb més d'un nadó. En poc menys de vint anys els parts múltiples s'han més que triplicat, i s'ha passat de 62 parts múltiples l'any 1986 a 246 l'any 2007. Aquest creixement s'ha produït sobretot des de final dels anys noranta, quan les xifres de parts múltiples varen començar a créixer com a conseqüència principalment de l'ús de tècniques de reproducció assistida.

En relació a les interrupcions voluntàries de l'embaràs [vegeu el gràfic A III-7](#) i l'apartat 3.1.6 d'aquest capítol.

2.2.2. LA NUPCIALITAT

L'estudi del matrimoni heterosexuals a les Illes Balears reflecteix el canvi sociolò-

gic experimentat en el model de convivència en parella. Així, una part cada vegada més gran de la població considera innecessari el fet de casar-se per viure en parella i fins i tot tenir fills. La xifra total de matrimonis baixa lentament i, atès que això es produeix juntament amb un augment important de la població total, les taxes de nupcialitat presenten un gran descens. El 2008 el nombre de matrimonis heterosexuals, segons les estimacions provisionals de l'IBESTAT, va ser de 4.269, una xifra molt similar a la de l'exercici anterior.

L'any 1975 les Balears tenien una taxa superior al 8,4% i, amb gairebé un punt per sobre de la mitjana, era una de les comunitats autònomes amb una taxa més elevada de nupcialitat. De llavors ençà, la decisió de no formalitzar legalment les

unions de convivència en parella ha fet que les taxes hagin baixat de manera significativa. Així, d'acord amb dades de l'INE, l'any 2007 la taxa de nupcialitat de les Illes va ser de 4,22‰, la quarta més baixa de l'Estat, que era de 4,49‰, que també reflecteix la tendència general del descens de la taxa en el conjunt de l'Estat. (Vegeu el quadre III-14.)

Entre els que contreuen matrimoni, el matrimoni catòlic ha deixat de ser l'opció majoritària, ja que prop del 60% dels matrimonis celebrats a les Balears el 2008 han estat civils o d'altres tipus. Aquest canvi en la modalitat dels matrimonis

balears és recent. Així, entre el 2001 i el 2007 els pesos percentuals d'aquestes modalitats s'han invertit. El punt d'inflexió es troba en el 2004, en què hi hagué un percentatge gairebé idèntic entre matrimonis catòlics i civils i altres modalitats. De llavors ençà, els matrimonis catòlics mostren una tendència clarament decreixent i, d'acord amb les dades publicades per l'IBESTAT, situarien el percentatge de matrimonis catòlics entorn del 40% el 2007 (Vegeu el gràfic A III-8.)

Aquesta tendència pot explicar-se, entre d'altres, per dos factors principals: d'una banda, la immigració ha fet que augmen-

QUADRE III-14. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE NUPCIALITAT SEGONS COMUNITAT AUTÒNOMA						
Matrimonis heterosexuats	1975	1985	1995	2005	2006	2007
Espanya	7,6	5,2	5,1	4,8	4,62	4,49
Andalusia	7,05	5,84	5,35	5,44	5,24	5,01
Aragó	6,92	4,85	4,55	4,54	4,34	4,13
Astúries	7,6	5,26	4,17	4,63	4,55	4,59
Illes Balears	8,42	6,02	5,48	4,39	4,27	4,22
Illes Canàries	7,71	5,99	5,23	3,49	3,45	3,17
Cantàbria	7,7	4,97	4,28	5,19	5,04	5,2
Castella-la Manxa	5,48	5,51	5	4,8	4,63	4,6
Castella i Lleó	5,87	4,13	4,09	3,98	3,87	3,94
Catalunya	8,36	5,12	5,27	4,69	4,42	4,26
Com. Valenciana	8,08	4,8	5,5	5,25	4,88	4,6
Extremadura	5,29	5,7	4,73	4,29	4,36	4,1
Galícia	6,93	4,65	4,3	4,03	4,07	4,07
Madrid	9,29	5,19	5,36	4,83	4,62	4,58
Múrcia	7,28	5,92	5,52	5,06	4,8	4,77
Navarra	7,63	4,66	4,98	4,57	4,61	4,5
País Basc	8,71	4,39	4,61	4,53	4,34	4,25
La Rioja	7,17	5,08	4,51	4,73	4,53	4,38

Font: Indicadors demogràfics. Institut Nacional d'Estadística.

tin els col·lectius de residents d'altres religions i això eleva el percentatge de les celebracions de matrimonis no catòlics; d'altra banda, l'increment de la laïcitat de la societat o, dit d'una altra manera, l'abandonament de la religió dominant i dels ritus i les celebracions que hi són inherents fa que a l'hora de prendre la decisió de casar-se s'adoptin fórmules matrimoniales civils.

Una altra característica determinant és el retard en l'edat quan es contreu matrimoni. Aquest fet s'ha de lligar necessàriament a l'ampliació del període de formació prelaboral, la dificultat per accedir a un lloc de treball estable i la dificultat per independitzar-se i adquirir un habitatge propi. Hom no pot esperar, a curt i mitjà termini, que la situació canviï. Per tant, aquesta tendència es pot accentuar en el futur. Així, entre el 1975 i el 2007 s'ha incrementat en més de sis anys l'edat mitjana del primer matrimoni entre les dones a les Illes Balears, que passa de 23,86 anys a la barrera dels 30 per primer cop. Quant als homes, l'evolució ha estat gairebé idèntica, tot i que la xifra d'increment és lleugerament inferior a sis anys. Els homes de les Illes Balears han passat de tenir una mitjana de 26,75 anys en el primer matrimoni a superar els 32,87. Actualment, l'edat mitjana en el primer matrimoni dels contraents de les Balears és lleugerament superior a la mitjana dels contraents de l'Estat, quan a l'inici de la sèrie estudiada la relació era l'inrevés. Factors com el cost de vida superior, uns salaris mitjans baixos i el preu de l'habitatge podrien ser els que hi contribueixen de manera decisiva. [\(Vegeu el gràfic A III-9.\)](#)

Si el retard en l'edat mitjana dels matrimonis i del primer matrimoni és un fet general, també ho és la diferència quant a l'edat dels contraents heterosexuales segons el sexe. Els homes generalment es casen amb dones entre 2 i 3 anys més joves de mitjana. Aquest valor s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada, tant a l'Estat com al nostre arxipèlag.

Un factor que ha canviat de manera molt destacable en els darrers quinquennis i que s'ha intensificat des del començament del mil·lenni és el nombre d'estrangers entre les persones casades que declaren les Balears com a lloc de residència. L'any 2001, el percentatge de matrimonis amb algun membre estranger s'apropa al 16% i l'any 2007 aquesta xifra s'eleva fins a gairebé el 31%. En definitiva, en vint anys s'ha multiplicat gairebé per 5 la quantitat de matrimonis amb algun o tots dos membres de l'estranger. Entre home espanyol i dona estrangera es varen fer 156 matrimonis, i el 2007 se n'han comptabilitzat 540. Entre dona espanyola i home estranger s'ha passat, en les mateixes dates, de 77 a 424. Tot i amb això, el canvi més notable és el que s'ha experimentat en la incidència dels matrimonis quan els dos cònjuges són estrangers, que ha passat de 39 matrimonis el 1986 a 392 el 2007.

L'anàlisi de la procedència geogràfica dels estrangers casats a les Illes Balears reflecteix de manera molt clara els canvis produïts en els fluxos internacionals. Així, mentre l'any 1986 gairebé el 81% dels matrimonis d'illencs amb estrangeres (126 enllaços) eren amb dones de nacionalitat de països europeus, el 2006 aquest per-

centatge s'ha reduït fins a només un 31,16%, tot i que han augmentat els casos (177 enllaços, entre els quals es poden trobar també dones immigrants sud-americanes amb nacionalitat europea, per exemple, italoargentines). Les

dones d'Amèrica del Sud han protagonitzat més del 50,5% dels matrimonis amb homes espanyols (287 matrimonis, quan l'any 1987 només es dugueren a terme 18 enllaços entre espanyol i sud-americana). (Vegeu el quadre III-15.)

QUADRE III-15. MATRIMONIS HETEROSEXUALS SEGONS COMPOSICIÓ DE LES NACIONALITATS CONTRAENTS

	1986	1991	1996	2001	2005	2006	2007
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.273	4.260	4.347
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	3.058	2.990	2.991
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	535	568	540
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	295	337	424
Ambdós estrangers	39	53	63	153	385	365	392

Font: "Matrimonis". IBESTAT- Institut d'Estadística de les Illes Balears.

QUADRE III-16. NACIONALITATS MÉS FREQUENTS DELS ESTRANGERS CASATS AMB ESPANYOLS

Home estranger amb espanyola (2007)		Dona estrangera amb espanyol (2007)	
País	Xifra	País	Xifra
Argentina	59	Brasil	70
Nigèria	48	Colòmbia	66
Índia	36	Equador	48
Marroc	27	Argentina	46
Regne Unit	24	Cuba	26
Colòmbia	23	Rússia	20
Brasil	21	República Dominicana	20
Alemanya	21	Alemanya	19
Uruguai	16	Regne Unit	15
Cuba	13	Paraguai	15
Itàlia	11	Romania	14
Equador	11	Marroc	14
Veneçuela	9	Bolívia	13
França	9	Xile	11
Xile	8	Perú	11
Mèxic	7	Uruguai	11
Estats Units	6	Veneçuela	11

Font: "Matrimonis". IBESTAT- Institut d'Estadística de les Illes Balears.

Pel que fa als homes estrangers que es casaren amb espanyoles, hi trobam persones de 56 nacionalitats. Els col·lectius més nombrosos foren els argentins (59), nigerians (48) i indis (36), i amb més de 20, hi havia els marroquins (27), britànics, colombians, brasilers i alemanys. (Vegeu el quadre III-16.)

Aquestes xifres presenten una certa distorsió com a conseqüència dels matrimonis de conveniència duts a terme amb la finalitat de facilitar la nacionalitat a determinats col·lectius concrets, especialment dels extracomunitaris afectats per les restriccions en els permisos de residència i treball. Durant el 2008 s'han desarticulat diverses organitzacions a l'Estat espanyol, alguna de les quals amb presència a les Illes, que preparaven matrimonis de conveniència entre estrangers no comunitaris i espanyols.

En un capítol dedicat a l'estudi de la nupcialitat, és a dir, de l'establiment de llaços legals i/o religiosos que creen un nucli de convivència, tampoc no hi pot faltar l'apartat dedicat precisament a analitzar el fenomen contrari: la dissolució matrimonial.

La xifra de dissolucions ha crescut tant a l'Estat com a l'arxipèlag balear. Les Balears presentaven l'any 2007 una taxa de 3,66 dissolucions per mil habitants, per sobre del conjunt estatal, que assolía una taxa de 3,09‰. Només les Illes Canàries, amb la major taxa de l'Estat, i Melilla superen els índexs de la nostra comunitat. (Vegeu el quadre III-17.)

La Llei 13/2005, d'1 de juliol, modificà el Codi civil a fi d'estendre el dret de casar-se a qualsevol parella independentment de la composició heterosexual o homosexual dels seus membres. La sèrie estadística encara és curta: el segon semestre del

QUADRE III-17. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI 1996-2007

	Estat espanyol				Illes Balears			
	Total	Nul·litat	Separació	Divorci	Total	Nul·litat	Separació	Divorci
1996	83.990	102	51.317	32.571	2.417	5	1.390	1.022
1997	88.998	123	54.728	34.147	2.604	2	1.549	1.053
1998	93.988	115	57.353	36.520	2.935	1	1.699	1.235
1999	96.536	133	59.503	36.900	2.827	..	1.665	1.162
2000	102.495	145	63.377	38.973	2.920	2	1.746	1.172
2001	103.250	152	65.527	37.571	3.125	4	1.850	1.271
2002	115.278	229	73.032	42.017	3.290	7	2.059	1.224
2003	121.896	198	76.250	45.448	3.482	4	1.992	1.486
2004	132.789	197	81.618	50.974	3.747	2	2.147	1.598
2005	137.044	168	64.028	72.848	3.826	5	1.577	2.244
2006	145.919	174	18.793	126.952	3.949	5	390	3.554
2007	137.451	149	11.581	125.721	3.773	10	273	3.490

Font: Institut Nacional d'Estadística.

QUADRE III-18. MATRIMONIS HOMOSEXUALS. ILLES BALEARS (2005-2008)

		Futura residència			
		Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera
2005	Homes	34	28	1	5
	Dones	9	4	2	3
2006	Homes	95	77	4	14
	Dones	53	37	8	8
2007	Homes	87	73	2	12
	Dones	42	36	2	4
2008	Homes	52	—	—	—
	Dones	39	—	—	—

2008: dada provisional.

Font: IBESTAT.

2005, els anys 2006 i 2007 i les dades provisionals del 2008, que poden presentar encara una certa variació per l'endarriment en els processos de depuració dels butlletins estadístics. Això no obstant, les dades provisionals del 2008 mostren un descens significatiu en el nombre d'aquest tipus d'enllaç, de manera que es constata la tendència detectada el 2007. L'any 2006, amb 148 matrimonis homosexuals, fou el primer de la sèrie que recollia aquests tipus d'enllaç durant un any sencer i significà un fort increment sobre els 43 que se celebraren en el segon semestre del 2005. Les dades posteriors del 2007 i del 2008, apunten que després d'arribar a un màxim matrimonial el 2006, que recollí les aspiracions de parelles consolidades que aprofitaren el nou marc legal per regularitzar la seva situació i aconseguir una equiparació legal amb les parelles heterosexuales, les unions homosexuals presenten una clara tendència a de créixer. (Vegeu el quadre III-18.)

2.2.3. LA MORTALITAT¹⁴

El 2007 es produïren, d'acord amb les dades de l'IBESTAT, 7.233 defuncions de residents a les Balears (3.812 homes i 3.421 dones). La taxa es manté entorn del 7‰ i l'edat mitjana de defunció és quant a homes i dones 73 i 81,2 anys respectivament. Les malalties més freqüents com a causa de defunció foren, com en exercicis anteriors, les relacionades amb l'aparell circulatori i els tumors, que produïren 2.350 i 2.015 defuncions respectivament i, a molta distància, les relacionades amb el sistema respiratori. (Vegeu el quadre III-19.)

Las taxes estandarditzades ens permeten comparar la situació de la mortalitat amb altres àrees, amb independència de l'estructura per edat i sexe. Les dades de l'INE reflecteixen una situació més favorable per a la nostra comunitat autònoma, tant pel que fa a la taxa calculada per a tots els

14. Aquestes dades es poden ampliar a l'apartat 3.1.7. "Mortalitat i salut" d'aquest capítol.

**QUADRE III-19. EVOLUCIÓ DE LES TAXES ESTANDARDITZADES DE DEFUNCIÓ.
ESPANYA I ILLES BALEARS**

	1999	2001	2003	2007
Total				
Espanya	9,29	8,53	8,61	7,66
Illes Balears	9,91	8,73	8,56	7,38
Malalties del sistema circulatori				
Espanya	3,30	2,92	2,87	2,41
Illes Balears	3,71	2,97	3,03	
Tumors				
Espanya	2,37	2,35	2,29	2,16
Illes Balears	2,35	2,38	2,26	2,14
Malalties del sistema respiratori				
Espanya	1,13	0,88	0,96	0,85
Illes Balears	1,13	0,86	0,87	0,74

Font: Defuncions segons causa de mort. Institut Nacional d'Estadística.

grups de causes de defunció com per als grups de causes de defunció més freqüents a les Illes Balears.

Tant les taxes brutes de mortalitat com les taxes estandarditzades es troben afectades pel gran pes que suposen les defuncions ocorregudes en edats avançades, cosa que no fa possible avaluar la incidència de les defuncions en edats joves. Per mesurar i avaluar les defuncions prematures i teòricament evitables, s'utilitza l'indicador dels anys de vida potencialment perduts. Segons es desprèn dels resultats publicats per l'INE, la forta incidència de les defuncions ocorregudes entre 10 i 39 anys per causes externes, concretament, per accidents de trànsit, que és la causa més freqüent en aquest grup d'edat, fan que les causes del grup de traumatismes i altres malalties externes esdevinguin el segon grup de malalties que acumula més

defuncions teòricament evitables, després dels tumors. Això no obstant, la taxa estandarditzada dels APV és favorable a l'arxipèlag si es compara amb la mitjana nacional; la taxa corresponent a les causes externes arriba a uns valors elevats, amb un resultat superior en gairebé dos punts, de manera que és una de les autonomies amb el resultat més alt. (Vegeu els quadres III-20 i III-21.)

El creixement vegetatiu (balanç entre els naixements i les defuncions) és, en nombres absoluts, positiu. Les taxes són superiors a la mitjana nacional i es mouen en els darrers exercicis prop del 4%. D'aquest índex deriva una situació de baixa mortalitat i una natalitat que manté unes taxes que s'apropen al 12%. Aquestes taxes contribueixen de manera positiva a l'evolució de la població i afegeixen potencialitats futures de creixement. Aquesta cir-

QUADRE III-20. ANYS POTENCIALS DE VIDA PERDUTS. ESPANYA I ILLES BALEARS (2007)

	Espanya				Illes Balears			
	Nre. de APVP	Distribució	Taxa estandaritzada APVP	Mitjana APVP	Nre. de APVP	Distribució	Taxa estandaritzada APVP	Mitjana APVP
Total	2.501.789	100	57,95	14,09	52.123	100	55,09	15,41
Malalties infeccioses i parasitàries	92.156	3,68	2,03	20,52	2.140	4,11	2,06	23,78
Tumors	976.927	39,05	22,52	14,01	21.307	40,88	22,62	15,04
Malalties de la sang i dels òrgans hematopoètics	8.299	0,33	0,19	17,55	100	0,19	0,12	8,33
Malalties endocrines, nutricionals i metabòliques	52.657	2,1	1,24	10,67	895	1,72	1,05	10,65
Trastorns mentals i del comportament	18.885	0,75	0,44	8,55	365	0,7	0,4	8,69
Malalties del sistema nerviós	77.417	3,09	1,84	12,61	1.065	2,04	1,16	11,57
Malalties del sistema circulatori	482.071	19,27	11,18	10,79	8.718	16,73	9,52	11,28
Malalties del sistema respiratori	149.997	6	3,5	10,07	2.580	4,95	2,89	10,16
Malalties del sistema digestiu	149.660	5,98	3,39	14,74	3.078	5,9	3,23	15,31
Malalties de la pell i del teixit subcutani	2.820	0,11	0,07	8,44	48	0,09	0,04	47,5
Malalties del sistema osteomuscular i del teixit conjuntiu	7.748	0,31	0,18	10,34	200	0,38	0,21	12,5
Malalties del sistema genitourinari	25.757	1,03	0,6	8,78	450	0,86	0,54	7,76
Embaràs, part i puerperi	583	0,02	0,01	44,81	..	..	..	..
Afeccions del període perinatal	1.268	0,05	0,03	52,83	..	..	..	..
Malformacions congènites, deformitats i anomalies cromosòmiques	16.601	0,66	0,39	39,81	43	0,08	0,04	42,5
Síntomes, signes i estats morbosos mal definits	77.998	3,12	1,77	19,67	917	1,76	0,92	17,98
Causes externes de mortalitat	360.949	14,43	8,57	31,44	10.219	19,61	10,29	35,24

Font: Defuncions segons la causa de la mort. Institut Nacional d'Estadística.

**QUADRE III-21. TAXES ESTANDARDITZADES D'APV PER COMUNITAT AUTÒNOMA.
DEFUNCIONS PER CAUSES EXTERNES (2007)**

	TOTAL		HOMES		DONES	
	Tasa estandar- ditzada de APVP	Nre. medio de APVP	Tasa estandar- ditzada de APVP	Nre. medio de APVP	Tasa estandar- ditzada de APVP	Nre. medio de APVP
Galícia	11,71	29,59	19,33	31,58	4,29	23,34
R. Múrcia	11,58	35,28	18	36,6	4,82	30,85
Rioja	10,71	32,89	18,6	35,2	2,48	21,5
Astúries	10,38	27,5	17,8	30,13	3,16	19,11
Illes Balears	10,29	35,24	16,72	36,16	3,75	31,64
Illes Canàries	9,94	32,38	16,25	33,95	3,58	26,53
Castella i Lleó	9,89	30,22	15,16	30,97	4,52	27,87
Castella-la Manxa	9,39	32,98	14,23	33,09	4,36	32,61
Com. Valenciana	9,35	32,58	14,71	33,55	3,89	29,25
Navarra	9,25	30,82	14,17	30,56	4,18	31,79
Andalusia	8,61	31,51	13,8	32,83	3,41	27,08
Total	8,57	31,44	13,57	32,77	3,54	27,22
Aragó	8,32	29,97	13,56	30,87	2,8	26,36
País Basc	8,31	29,92	12,73	30,56	3,89	27,9
Extremadura	7,7	29,91	12,26	30,05	3,04	29,33
Cantàbria	7,43	27,23	11,59	29,79	3,26	20,67
Catalunya	7,43	30,92	11,52	32,51	3,28	26,39
Ceuta	7,37	36,35	13,26	43	1,56	14,17
Melilla	6,8	32,88	10,49	32,5	3,07	34,17
Com.de Madrid	5,6	32,94	8,65	34,94	2,65	27,95

Font: Defuncions segons la causa de la mort. Institut Nacional d'Estadística.

cumstància es veu afavorida, simultàniament, per unes taxes reduïdes de mortalitat infantil que afecten favorablement la base de la piràmide de la població. (Vegeu el gràfic A III-10.)

Pel que fa a les persones més grans de 65 anys, com a conseqüència de les millores sanitàries, d'hàbits de vida més saludables i d'una major participació en el si de la societat, continua augmentant l'espe-

rança de vida, tot i que ho fa lentament, atès que ja s'ha arribat a un sostre bastant alt, cada vegada més proper a la longevitat biològica de l'espècie humana. La xifra de defuncions es concentra especialment en les edats superiors, amb un desplaçament progressiu cap a les més altes. Així, mentre que l'any 1986 el 44% de las defuncions esdevenien en el grup 60-79 anys, el 2007 aquestes defuncions suposaren el 33% de les de-funcions registra-

QUADRE III-22. DEFUNCIONS SEGONS GRUPS D'EDAT I SEXE. ILLES BALEARS (2007)

	Total	Homes	Dones	Sobremortalitat homes
Total	7.233	3.812	3.421	1,11
< 1 any	32	13	19	0,68
De 1 a 4	5	2	3	0,67
De 5 a 9	5	3	2	1,50
De 10 a 14	5	3	2	1,50
De 15 a 19	15	9	6	1,50
De 20 a 24	28	24	4	6,00
De 25 a 29	33	29	4	7,25
De 30 a 34	67	47	20	2,35
De 35 a 39	76	56	20	2,80
De 40 a 44	119	85	34	2,50
De 45 a 49	143	79	64	1,23
De 50 a 54	206	159	47	3,38
De 55 a 59	291	190	101	1,88
De 60 a 64	368	267	101	2,64
De 65 a 69	414	290	124	2,34
De 70 a 74	678	434	244	1,78
De 75 a 79	929	556	373	1,49
De 80 a 84	1.340	679	661	1,03
De 85 a 89	1.296	524	772	0,68
De 90 a 94	805	267	538	0,50
De 95 i més	378	96	282	0,34

Font: Defuncions. IBESTAT.

des. A més, en el mateix període augmentà el nombre de persones mortes de 80 i més anys del 37% el 1986 al 53% el 2007. És a dir, més de la meitat de les defuncions ho són de persones més grans de 80 anys, i prop del 86% es registren entre persones de més de 60 anys. (Vegeu el quadre III-22.)

Pel que fa als sexes, només cal esmentar que l'esperança mitjana de vida en el naixement presenta una tendència a créixer moderadament, fins a situar-se, d'acord

amb les dades de l'INE del 2005 a les Illes Balears, en uns 74 anys en el cas dels homes i més de 81,5 anys en el cas de les dones. És evident, per tant, que hi ha una diferència important en les probabilitats de supervivència fins a edats avançades segons el sexe que afavoreixen les dones, explicable tant per factors biològics com socials.

Si tenim en compte que en edats avançades el moviment migratori és escàs i que la mortalitat tendeix a concentrar-se en

edats cada vegada més elevades, la conseqüència real és que la piràmide de població s'eixampla en el vèrtex, és a dir, experimenta un procés d'envelliment de la població que no és compensat per les aportacions de la base de la piràmide. De fet, entre les hipòtesis més utilitzades en les projeccions de població hom inclou fixar un quocient de millora en els primers trams d'edat i en els d'edats adultes amb un augment progressiu de la mortalitat en les edats superiors. Si actualment la població d'aquest grup d'edat suposa el 14%, el 2015 es creu que estarà prop del 16%, encara que en aquestes previsions l'arxipèlag balear manté una estructura de població menys envellida que la de la resta del territori nacional, on, també per al 2015, es preveu que aquest col·lectiu constitueixi un 20% de la població.

2.2.4. LA IMMIGRACIÓ

El 2008, un 46% de la població resident a les Illes Balears (492.976 persones) ha nascut fora de les Balears, amb un volum d'efectius pràcticament similar entre els nascuts en una altra comunitat autònoma (247.534) i els nascuts a l'estranger (245.442).

Les Illes Balears és una de les autonomies amb un índex més alt de població forana. Més específicament, el seu creixement actual està determinat pels fluxos migratoris procedents de l'estranger. Segons les dades provisionals de la revisió del padró de l'1 de gener de 2009, un 23,8% de la població és estrangera (260.950 residents). Aquest percentatge ha aug-

mentat lleugerament (prop d'un punt) en relació amb el 2008, lluny dels increments en els exercicis passats, que eren entorn dels 3 punts anuals. A més, s'estima que en els propers anys els fluxos migratoris baixaran en intensitat: la situació econòmica actual i el desplegament d'algunes normatives legals segons les projeccions de població a curt termini publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) tindran com a conseqüència un descens molt acusat en els fluxos d'entrada de població. En el cas balear, s'ha projectat un descens dels fluxos d'entrada i sortida en els propers dos anys (fins al 2010), ja que es calculen uns 15.377 efectius d'entrada i uns 6.304 de sortida. Per als anys següents, es preveu una recuperació lleugera (fins al 2017) del flux d'entrada i un descens lleuger del de sortida. [\(Vegeu el gràfic A III-11.\)](#)

La taxa de població immigrada nascuda fora de la Unió Europea continua superant la comunitària (un 10,5 i un 13,3% respectivament del total de població l'1 de gener de 2009) i en tots dos casos s'observen lleugers creixements respecte als anys anteriors. [\(Vegeu el gràfic A III-12.\)](#)

Les dades sobre immigració de la revisió del padró a escala municipal es refereixen a l'1 de gener de 2008; per aquest motiu, no es pot analitzar ben bé si hi ha un impacte diferenciat de la crisi econòmica per municipis i illes que s'hagi manifestat al llarg de l'any passat. Però, tot i així, hom pot comprovar que la taxa de població extracomunitària més elevada és manté a Eivissa i la més baixa, a Menorca (10,4 i 8,6% respectivament). En relació amb el 2007, augmenten les taxes lleuge-

rament a les tres illes; destaca Mallorca, on s'incrementa en un punt percentual (passa del 9,1% al 10,2%).

Pel que fa a Mallorca, la concentració més elevada de població extracomunitària (per sobre del 10% de la població) es manté a tres zones, a certs municipis del Pla (Porreres, Montuïri, Maria de la Salut i Vilafranca), alguns del Llevant (ses Salines i Felanitx) i d'altres de la badia l'Alcúdia (Alcúdia, Santa Margalida i sa Pobla), a més de les capçaleres comarcals, Inca (13,4%), Manacor (12,5%) i Palma (12,3%).

En relació amb el 2007, les taxes de població extracomunitària es mantenen o creixen lleugerament a la majoria d'aquests municipis. El 2008, sa Pobla continua essent el municipi amb més pes de població extracomunitària, amb un 16,3%, cosa que representa un augment de cinc punts percentuals respecte al 2007 (15,9%).

A Eivissa la immigració de fora de la Unió Europea es localitza sobretot a Eivissa Vila (amb un 14,1%) i a Sant Antoni (un 13,1%) i en tots dos casos el 2008 va suposar un augment de persones immigrants extracomunitàries de prop d'1,4 punts percentuals amb relació a l'any anterior. El 2008, a Formentera la taxa tot just va superar el 10%.

Menorca, a més de ser l'illa amb la proporció més baixa de població immigrada, és on més concentrat es troba aquest col·lectiu poblacional. Maó és l'únic municipi on supera el 10% de la població (un 12,9%). Tant a Maó com a Ciutadella

augmentaren els efectius d'immigrants al llarg del 2007, però en alguns municipis, com Ferreries o Alaior, ja es pot observar un descens lleuger en relació amb el 2007 (el mapa municipal de les taxes de població extracomunitària es pot consultar a l'Observatori Social de les Illes Balears, <http://www.uib.es/gi/osib>).

El perfil de la població nascuda a l'estranger (el 4% d'aquesta és de nacionalitat espanyola) presenta una estructura concentrada en la població en edat laboral. Estructuralment, la influència en la piràmide de la població balear és un efecte immediat del retard en el procés d'envelliment que fa que les Illes sigui una de les autonomies amb una població més jove. Aquest col·lectiu té una edat mitjana de 38 anys (la mitjana balear en el padró del 2008 era de 39 anys), i el 78% d'aquest té una edat entre 20-64 anys, el 14% menys de 20 anys i el 8% 65 o més anys.

Per sexes, en la població estrangera predominen els homes, que representen un 21,5% del total d'homes, de manera que continua una tendència que ja es fa palesa des del 2000 i que s'ha de relacionar amb la forta especialització de la immigració laboral estrangera en els sectors ocupacionals masculinitzats. [\(Vegeu el gràfic A III-11.\)](#)

Els països de naixement amb més presència són: Alemanya (33.469), Argentina (23.905), Regne Unit (22.375), Marroc (20.363), Equador (14.312), Colòmbia (11.330) i Romania (10.158), que representen en conjunt el 55% de la població nascuda a l'estranger.

El 2007 es dugué a terme l'enquesta nacional d'immigrants (ENI), l'objectiu de la qual era obtenir una aproximació a les característiques demogràfiques i socials dels nascuts a l'estranger, així com els seus itineraris migratoris, la història laboral i residencial i les relacions familiars. Fou una enquesta en què per primer cop s'intentava proporcionar una descripció dels fluxos migratoris més enllà de la quantificació global que normalment ofereixen altres fonts. Per l'interès que té, en aquest apartat es farà un resum dels principals resultats d'aquesta enquesta publicada per l'INE. En l'ENI del 2007 la població observada són els nascuts a l'estranger, amb 16 anys o més, i residents en habitatges familiars a l'Estat espanyol en el moment de l'enquesta.

En el 24% (94.290) de les llars de les Illes Balears, a la data de referència de l'enquesta, hi residia algun immigrant. La major part dels immigrants (66%) arribaren a Espanya en els darrers deu anys i el 25% abans del 1987, la resta ho féu entre el 1987 i el 1997. El flux de més intensitat es registra en el període 2002-2006. (Vegeu els gràfics [A III-13](#) i [A III-14](#).)

Pel que fa a la mobilitat, l'ENI trenca amb el tòpic de la gran mobilitat d'aquest col·lectiu: el 64% dels immigrants no ha canviat de municipi de residència cap vegada. Segons l'estadística de variacions residencials, la major mobilitat correspon als immigrants de nacionalitat estrangera amb origen en un país africà o latinoamericà; de fet, els fluxos migratoris dels europeus, tan importants a les Illes Balears, presenten unes xifres de mobilitat més reduïda que la resta d'immigrants.

D'altra banda, l'ENI demana el nivell de formació. La pregunta s'adreça als qui ja fa més de tres anys que són al nostre país i tenen ocupació: menys del 3% tenen un nivell inferior a l'educació primària, el 8% té educació primària, el 19% té primer cicle d'educació secundària, el 37% té segon cicle d'educació secundària i el 24% té algun dels cicles d'educació terciària.

Quant a la situació laboral, entre els que fa més de tres anys que resideixen a Espanya, el 26% treballa a les Balears en un sector d'activitat distint del que tenien inicialment en arribar a Espanya; el 24% no treballa encara que inicialment si ho feia; el 18% té la mateixa ocupació que la que aconseguiren en arribar; el 16% treballa en el mateix sector però en distinta ocupació, i la resta no ha treballat mai.

La comparació de l'evolució de l'ocupació a les Illes d'aquest col·lectiu mostra una millora en el lloc de treball. Si inicialment el pes dels treballadors no qualificats és important, en l'ocupació actual augmenta el d'ocupacions més qualificades, com direcció d'empreses, treballs tècnics o de tipus administratiu.

Aquesta variació també es manifesta en el sector d'activitat, en què, si inicialment la distribució dels nouvinguts és un 23% en l'hoteleria, un 15% en la construcció, un 9% en el sector primari i un 8% en el comerç i la reparació de vehicles de motor o activitats immobiliàries i de lloguer de serveis empresarials, actualment la primera activitat és la construcció (22%), seguida de l'hoteleria (19%) i un descens important del sector agrari en sis punts. (Vegeu els gràfics [A III-15](#) i [A III-16](#).)

Per tipologia d'habitatge, el 59% viu en un pis o apartament, el 40% en un habitatge unifamiliar i la resta en un altres tipus d'habitatge. Aquesta distribució presenta una clara diferència si es compara amb la mitjana espanyola d'aquests tipus de llars, en què el 70% resideix en un pis i només el 27% en un habitatge unifamiliar. El 30% d'aquestes llars a les Illes tenen una superfície de 105 metres quadrats o més, cosa que suposa que gairebé una tercera part dels immigrants afirmen residir en un habitatge d'aquesta superfície, i el 27% ho fa en habitatges entre 76 i 105 metres quadrats. Una altra diferència que reflecteix l'enquesta respecte a la mitjana nacional és el règim de tinença dels habitatges, en què sis de cada deu ho són en propietat i dos en lloguer, mentre que en el total espanyol quatre de cada deu declara que el règim de tinença és la propietat i, en un mateix percentatge, el lloguer. El nombre mitjà de persones per llar és de tres, i cal destacar que el pes de les llars amb major nombre de residents és menor que a la resta del territori espanyol i que, en canvi, el nombre de llars unipersonals en termes relatius és superior a la mitjana nacional. Pel que fa als equipaments bàsics de l'habitatge, gairebé la totalitat té aigua corrent i aigua calenta, cuina, electricitat i cambra de bany, però el 57% no té calefacció.

La composició de les llars mostra la tendència a agrupar-se per lloc de procedència. En el 53% de les llars (50.267) en què resideix algun immigrant tots els seus membres són immigrants, un percentatge més alt que la mitjana nacional (46%). La majoria d'aquestes llars estan constituïdes per persones l'origen de les quals és el mateix continent, mentre que la

combinació de distints orígens a la mateixa llar només representa el 0,7 de les llars de cada deu. La composició per país de naixement d'aquestes llars no es més que un reflex de la major o menor presència de cada un dels col·lectius, de manera que a les Illes Balears un poc més de la meitat de les llars d'aquest tipus (cinc de cada deu) són llars d'immigrants nascuts a Europa, seguits dels americans (tres de cada deu).

Les llars d'espanyols amb immigrants tenen una tipologia amb una distribució similar a l'anterior, tot i que les que estan constituïdes per espanyols i immigrants nascuts en un país del continent americà tenen una major representació que les que només tenen immigrants procedents de l'estranger. En nombres absoluts aquestes llars (44.023) suposen a començament de l'any 2007 que 79.786 residents espanyols no immigrants de les Illes Balears resideixen amb algun immigrant. Un nombre important d'aquestes llars, en realitat, està constituït per generacions que en el passat emigraren a l'exterior i que en algun moment retornaren, o bé són segones generacions o bé immigrants que han adquirit la nacionalitat espanyola.

En l'ENI s'introduí una pregunta relacionada amb la intencionalitat de reagrupament familiar: vuit de cada deu immigrants residents a les Illes no pensen dur la seva família. Aquesta resposta és sorprenent davant la que es va obtenir a altres comunitats autònomes, perquè, llevat de Ceuta i Melilla i després les Canàries, les Illes Balears és l'autonomia amb un major pes relatiu (75%) dels que no pensen en el reagrupament familiar, a cinc punts de la mitjana nacional. [\(Vegeu el gràfic A III-17.\)](#)

En aquests sentit, alguns estudis elaborats recentment han analitzat les cohorts d'entrada dels distints fluxos immigratoris comparant l'any de l'anotació padronal i l'any de sortida, i tots arriben a la conclusió que en un interval de sis a vuit anys la cohort inicial s'ha reduït al voltant del 20-25%; se suposa que es tracta de moviments emigratoris amb destinació a l'estranger.

Els motius de la immigració poden ser diversos, però entre les opcions incloses a l'enquesta, formulada com una pregunta amb diverses respostes, el 41% indica que entre els motius de la seva decisió hi ha la qualitat de vida, el 30% la recerca d'una ocupació millor, el 28% el reagrupament familiar i el 18% la falta d'ocupació. Aquests resultats no s'ofereixen per sexe en la desagregació autonòmica, però pel que fa a l'àmbit nacional les xifres presenten diferències. Així, el 45% dels homes esmenten com a motiu d'arribada la recerca d'una ocupació millor i el 26% la falta de treball, mentre que pel que fa a les dones, aquestes proporcions són del 32% i 20% respectivament. D'altra banda, la reagrupació familiar és el principal motiu de trasllat de les dones (39% davant el 26% dels homes).

Un aspecte determinant del grau d'integració i de permanència està determinat per les relacions familiars, encara que per interpretar-lo s'ha de tenir en compte que

l'enquesta s'adreça a la població de 16 anys i més: el 50% dels immigrants a les Illes estan casats, el 38% són fadrins i la resta són vidus, separats o divorciats. Entre els casats, vuit de cada deu viuen amb el seu cònjuge i sis de cada deu han nascut al mateix país; tres estan casats amb espanyols i un està casat amb un cònjuge nascut en un altre país. Entre els fadrins, sis de cada deu no viuen amb una parella, i entre la resta d'estats civils, tres de cada deu viuen en parella.

Les tres quartes parts dels immigrants tenen fills, però el 43% no conviuen amb els seus fills; d'aquests, el 29% són menors d'edat i la majoria viuen al seu país de naixement. Entre els qui viuen amb fills (el 57% dels llars d'immigrants amb fills), vuit de cada deu tenen un o dos fills. (Vegeu el gràfic A III-18.)

Aquesta distribució significa que el 37% de les llars en què resideix algun immigrant el nucli familiar està constituït per la seva parella i els fills, el 27% són llars de parelles sense fills, el 7% és monoparental i el 30% són llars sense parelles ni fills. (Vegeu el gràfic A III-19.)

Entre els que tenen germans (nou de cada deu), pràcticament la meitat viu al seu país de naixement, però destaca que entre els que també han immigrat un 13% resideix al mateix municipi (el 6% amb l'entrevistat i el 7% en un altre habitatge).

